

# BUNJEVAČKA I SOKAČKA VILA.

## ZAMIENA.

Za vremena Zvonimira  
Kad se hrabri rod Hrvata  
Od Dunaja do Epira  
U društvo kolo hvata, —  
Uz gusle se pjesma pjeva :  
„Na vrh lomnog Velebita  
Nalazi se liepa djeva  
Od porekla ponosita ;  
Nad čelom joj zlatna kruna  
I svietli se kano luna  
A djezdani od agata  
Viju joj se oko vrata  
Planinske je Vile dvoro  
Na poziv joj orli lete ;  
Ona ima divne dvore  
I svilene vlase plete ;  
Cijela joj se Lika divi  
Što ostaje vječno mlada ;  
Nitko nezna kako živi  
I od šta joj sree strada.“

To bi ćerka nekog cara,  
Što počini mnogo zala  
Pa ga za to Bog pokara  
I na nju je kletva pala.  
Kano gnjezdo ljuta zmija  
Dvorac joj je zid opasa  
A kraj njega jama zija  
Puna kosti do pojasa.

A vlastnica gorda dvora  
Ljubavne je pjesme pjela,  
I gledeći sa prozora  
Za monke je mrežu plela :  
Čim viteza putnog s drumu  
Uzreh djeva ponosita —  
Zaljubljuje se bez razuma  
I odmah joj ruku pita,  
No čudne su kušnje njene :  
Svaki mora na konjiću  
Prolećeti po vrh stiene  
Kad zaiska zaručnicu :  
Mnogi tako u grob pade  
Želeć prazne svrhe stići  
I tri brata puna nade  
Po imenu Orlovići.

Majka začu tužne glase  
Da joj mile djece nema,  
Crno ruho meće na so ;  
A četvrti konja sprema,  
Da se sutra na put krene :  
Hoće braću pokajati :  
I! da sretno prodje stjene,  
Ili da se nepovrati!

Zaludu ga majka moli :  
Okani se tiću sivi  
Man te sa mnomo sree boli,  
Ti ih više neoživi.  
Zlato moje, ponos Like,  
Okani se toga puta  
Već je mnoge vierenike  
Pogubila stiena kruta.  
Neostavljaj same mene,  
Što će tvoja stara mati ?  
I da sretno predje stiene,  
Ti ih ipak ne povrati !  
Zaludu je rane tište.  
Sin joj zato malo hajje  
Već blagostov od nje isto  
A ona ga s plačem daje :  
Z Bogom idi drago djetje  
Angjeo te s neba prati !  
No znaj, da se stiene klete  
Još ni jedan nepovrati.  
Strah me — nećeš svrhe stići !“  
Mladić na to : „ništa za to ;  
Onda neka uzua Lika  
Da ponosni Orlovići  
Zagriše zamienika.  
Sin i majka suze liju . . .  
Ona osta, on se kreće  
Obojica tužni mniju  
Da se više vjdit' neće.

Ter uz goru pomno grede  
Zamućei konja vita,  
A gorske ga Vile glede  
S vratolomnog Velebita ;  
I jedna mu na put stade  
Ter za uzdu konja shvati  
I čarobnu biljku dade  
Pa se opet nazad vrati.

Većernja se zora spusti  
I zasija mjesec jasni  
No nosi ga konjice pusti  
Da na igru nezakasni.  
Al! već' eto kulu stiže :  
Tu junaka sa svih strana :  
Iz slavjanske zemlje bliže,  
Iz daleka frankistana,  
Iz helvetskih lomnih gora,  
Iz helenskih glasnihi školja,  
Sa obala Crnog-mora,  
I ponosnih donskih polja ;  
Sa Triglava i Balkana,  
I sa Tatre i Dunaja,  
Iz tektonskih daljnih strana

Iz arabskog sretnog kraja,  
Neki bjehu iz Indije  
Gdje se glasni Ganges vije ;  
Njih odpravi Dalai-Lama  
Da se s njima puni jama.  
Jer se svaka žena smije  
Kad u muža mozga nije.

Mnogi iz njih žudi zlata ;  
Neki na smrt ludo leti  
Neki dodje zbog inata  
Samo Hrvat braću sveti,  
On za ljubav braće gine  
Da mu tuga srca mine ;  
Njemu samo mr'eti valja  
Da imena neokalja  
I s prezrenjem na smrt gleda  
Da u grobu braće neuvredi.

I kobna se družba sasta,  
Junaci se u red nize.  
Srca zebu, igra nasto  
I prednji se u niz Klize . . .  
Avaj Bože čudna bića  
Što ih pade, a red dodje  
Na našega Orlovića,  
Ali junak sretno prodje!

Pljeska ruku, šum i vilka! . . .  
Gromoglasno družba viće :  
„Bog da živi zamienika  
Nek se s njime braća diče!“  
A djeva mu vienac vinu . . .  
Hladan kano santa leda  
S prezrenjem je jednom zrinu  
I više je nepogleda . . .

Od sramote i od jada  
Tužni joj se život skrati :  
I u času mrtva pade  
A družba se nazad vrati.

Danas kulu pjesak krije  
No jaruga i sad zija  
Kroz kamenje vjetar vije  
I ljuta se krade zmija  
A Velebit smućen stoji  
A na njemu pastir siedi  
I na glasno svirce svira :  
„Ini bjehu naši djedi  
Za vremena Zvonimira!“

Danilo Medić.

## MOJA DOMOVINA.

Svagdje je dobro, nu ipak kod kuće najbolje,  
Zato tamo uvijek, uvijek, čeznem najveselje ;  
I malena ptica tam stanuje rado,  
Gdje ufano sagradi si gnjezdo.

Vidnu drugu domovinu kada roni,  
Sam pried sebe stavljam da me ona goni ;  
Zato uvijek, uvijek, čeznem mojoj domovini,  
Da me bede nevidovne, i od zla ukloni.

Ne vuče mi srce tudja domovina!  
Akoprem da ona uzvisivat se zna,  
Ravninu si onu želim samo,  
Gdje se rodih uvijek čeznem tamo.

Ondje živu moji roditelji s braćom,  
Leži ona medj Dunavom Tisom.  
U sreću domovine naše, u sredini Bačke,  
Gdje je mož naći pravi ljudi Sr.ke — B...ke.

Žitni klasi morske talce prave,  
Razveseljuć morne S...ne.

Bogato plaćaju ko kadgod u Kani,  
Marljivi su ljudi moji sugradjani.

Pravi bunjevci su moji sugradjani!  
Svakom pravom Slavljani su jest spoznani.  
Bogatog su oni roda,  
Slavljanskog naroda.

Mila moja domovina netuži,  
Slavu svoju rodu svudan si pruži;  
Ja ću ti pružiti,  
Vjernote služiti.

Toma Temunovich, učitelj.

## PUČKA ŠKULA.

### I. PRIRODOSLOVLJE.

(Produženje.)

#### S. Š.

O čvrstom stanju tlesia i o privalenju.

Tilo koje je na jednim mistu potpačeno odmah će pasti čim ga malko dirnemo. No vrlo je nužno, da one stvari koje svakidan upotrijebavamo — čvrsto stoje, kao što su stoci, stolovi, čaše i. t. d. Zbog toga su ove stvari na više mista potpačene.

Kad knjigu jednu metnemo na stol, sva je četvorougla podina njezina potpačena, i kad jednu čašu metnemo i ovoj smo svu okruglu podinu potpačili, pak naravno da obadvoje čvrsto stoje. A kadje jedan stol ili kad su kola na sva četiri čoška potpačena, i ove stvari isto tako čvrsto stoje, kao da su posvud uzdol potpačene. Po tome dakle tilo onda stoji čvrsto na svom mistu, kad mu je podina ili sva ili na više mista potpačena. Kojim načinom nestaje sigurno i čvrsto stanje tila, i kako nastaje opasnost privalenja — evo pokazao ću ti :

Knjigu na stolu evo već toliko sam otisnuo, da joj jedan dio već ne stoji na stolu. Pak vidiš još nije pala doli, zbog toga što joj je onaj dio koji na stolu leži pritežniji, od onoga koji je van stola. Sad ću knjigu dalje turat-samo da ne padne doli. Sad promotrimo ili uzimimo miru pak izmirimo knjigu i vidi će mo, da je onaj dio knjige što je na stolu iste veličine i slidovato iste take težine, kao i onaj dio što je van stola. Ako bi sad knjigu ma najmanje dodirnuo i dalje je otisnuo, onaj dio knjige što je van stola dobio bi privagu, te tako bi se knjiga pokrenula i sa stola doli pala.

Po tome dakle, tilo se onda privali, kad mu nepotpačen dio privagu dobije. Po ovim dakle ovaj zakon slidi :

Tilo kojem nije potpačena sva podina onda se privali, kad mu nepotpačena strana veću težinu dobije.

Evo odpilan jedan komad balvana, — jedva bi ga mogli smista krenuti. Stavimo ga upravo, pak sada ako ga malko gurnemo odmah će se privaliti, zašto je to? zato, što je komad balvana kadje na zemlji ležo, uzduž potpačen bio, a kad smo ga uzdigli i na jedan kraj stavili, oslonac mu je uži bio. Na dvije noge čvršće i pouzdanije stojimo nego na jednoj nozi. Uzka se kola prija izvratu nego šira. Ali ovo me je još jedan drugi poglaviti uzrok : uzdignutim balvanu težište više stoji nego kad na zemlji leži : čim ga dakle malko pokrenemo, težište odmah izpadne iz pod podine njegove; te tako se tilo privali. Ovine svaki dan vidjamo primer : slamom utovarena kola prija se privale nego gvozdjem na tovarena. Ko kakvi teret nosi na glavi prija će pasti, nego kad igje brez tereta. Na dno čameca težina se meće, da u dubljini teži budne.

Po svemu ovim, ovaj se zakon izvidi : Što je višlje težište tila kakvog i što je užja podina njegova, to se lakše privali; a naprotiv : što je podina čega sirja, i što je težište čega niže, to čvrstje stoji.

Čovićijeg tila težište je u trbuvu. Kad čovik igje, i kad na ledji, rameni ili rukama teret diže, tilo svoje tako udeša, da mu pravac prid stopama bude. Ako na legji teret nosi, naprid se nagne, ako teret diže, tilo natrag savije; kad u ruci desnoj nosi teret, na livu se nagne. Debeli ljudi natrag nagnuto hodaju. — Tako držim da si vidio hodača i igrača na štrangi. Nije to nikakva čarolija. Ova se majstorija osniva na ukome održanju ravnoteže tila, to jest, na vištini, po kojoj se umi tilo tako održati, da ni jedna strana tila ne dobije privagu. Pravac težine tila ovih vištaka, kad hodaju na štrangi uvijek im pada megju tabane. I da uz mogu težinu svoga tila u svojoj ravnoteži sigurnije održati, obično drže u rukama težku rudu, i ovu tako višto primetju iz jedne ruke u drugu, da ovim načinom znadu ravnotežu svoga tila u svaki mah popraviti u uzdržati.

Dragi moj! iz ovoga što sam do sada govorio o ravnoteži i privagi, možeš razumiti i ona pravila — regule — i zakone na kojima se — mire težine i ostale vage osnivaju.

Ovim sam dakle svršio, ono što sam za nužno i cilusodno držao kazati o čvrstim tlesama i o njevim zakonima; idućom prilikom, ako ćeš me drage volje slušati, govorio ću o vodi i u opće o kapljičavo tečnim tlesama i uponaću to sa njevim prirodnim zakonima.

(Slidi.)

## UGARSKI ŠOKCI I BUNJEVCI.

### III. PORIEKLO.

Ako sve dosad rečeno dostojno uvažimo, pa i to s pameti nesmetnemo, da se Velehrad već za cara Augusta zvao ovim imenom, — tko ćeš nijekati prastaro poriekle ugarskih i današnjih južnih Slavenah?

O svih ovih izvorih šutili su historici hrvatsko-srbski od neko 30. godina; i držali se slipeo jedinoga Konstantina Bagrorodjenoga, koj ni granicah Hrvatskih nije poznavao; a mi je iznašamo na svjetlo, ne da pokažemo svojo pravo, kako se za ljubav slavjanskoga jedinstva odričemo, nego za ljubav istine iztačemo je našim sugradjanom magjarom.

Neima može biti u svoj ugarskoj državi, slavenskoga lista, koj toliko počitaje prava svake narodnosti, i koj smiera na izmirenje i složnost svih pukovah Ugarskih, koji bi sve i sve žrtvovao za Magjara i Niemca Ugarskoga, ko upravo „bunjevačke i šokačke“ ove novine; — nu i to je istina, da će teško biti koje glasilo naše ili protivničke stranke ljubeće istinu i pravicu ko baš ove novine. Zato su one istine i pravice dostojne istinitih i pravičnih ljudih vredne svake jake i poštene podpore. I to je razlog ovdje priobčena osvedočenja.

Mi se uvijek oslanjamo na svoje starinstvo i njegovo poriekle, pa ma tko reko, da su po silnih ratovih od sedam dušmanah prastari Slaveni Ugarske razplinuti s lica zemlje, mi mu već iz toga uzroka povjerovati nemožemo, što vučemo velikim dielom baš mi Bunjevci i Šokci svoju krvnu lozu tja od pamtivjekih Slavenah amo; — prem su se k našemu rodu prilagodile grane Hrvatah i Srbaljah od njihove seobe bud kroz Ugarsku il Podunavjem selivše na jug u današnje postojbine svoje. Ovo isto bilježimo i za Slavonice, koji su fini končić spajajući još sveudilj ovu srodnu braću rukujuću se na mostu Slavonije za buduću sreću. A pre-

naša se ovo mnjenje moji i na ine sukrvnike naše na jugu, koji nisu nasljednici seobe zatatranske, proti svemu navlačenju od strane braće Hrvatah.

Bunjevce i Šokće! ti si dakle u današnjoj otačbini tvojoj po tvojih silnih slavenskih djedovih ne od jučer, ne od lani, ne od stoćinah — neg od više hiljadah godinah u zemlji ovoj. Kad je Bog svevišnji svet podavio u obćem popotu već ti je opredielio današnju postojbinu tvoju. Iz njezinih stranah kroz vatra i vodu proganjana izseljivala se u druge kraje svieta rođena braća pradjedovah tvojih, — nu njih kanda da nije ni sila paklena pokrenuti mogla iz vječne tvoje Bačke i Banata. Daj Bože, dragi rode! da uz njihove i tvoje ladne moći uzkrnu tu na sudnjem danu! Porieklo svoje brani, starinstvo svoje pamti, — u dan kušnje i med Skilom i Karibdom, odlučno stojeći, budi mi svedjer za svoju baštinu nebosizna klisura nepredobitnih crnih morskikh stienah! (Slidi.)

## MILANA HISTORIČNA PRIPOVIJKA ZA MLADEŽ I ZA RODITELJE.

OD NIKOLE GJORGJEVIĆ VUKIČEVIĆA.

### XIX.

#### POVRATAK U BRANISLAVAC.

Sutra dan u jutru rano udje Strašimir u spavajuću sobu Branislavljevu i rekne mu: „Branislave, ja sam se bjo jutros već na put spremio, i sve pripravio da u ime božije odma podjemo u tvoj Dvorac, da ti tvoje dobro u ruke pridam, ali mi moja Vidosava reče, da bi bolje bilo, da još koji dan ovde ostaneš s Milanom kod nas u gostima, dok se tamo u Branislavu sve kako valja neopravi i neuredi. Ti si brate ovde u Brestoveu mnoge gorke časove proveo, učini mi dakle ljubav i ostani ovde kod mene da koi dan veselo provedemo.

Branislav pristane na ovaj pridlog, i na poziv svoga domaćina otide s njim zajedno u veliku dvoranu na doručak. Vojvode Radoslav i Svetozar oprostose se posli doručka sa svima najljubeznije i upute se s svojim četama u postojbinu. Kad oni otidu, Strašimir povede sa sobom Branislava i pokaže mu sve znamenitosti svoga zamka. Najpre mu pokaže slike svojih pridaka, s koima je dvorana svud u naokolo ukrašena bila; zatim ga odvede u svoju oružnicu, u kojoj bijaše svakojaki nadžaka buzdovana i kopalja, s koima su Strašimirovi pridei još pod velikim Županom Vlastimirom i pod velikim Nemanjom vojevali; posli toga odvede on svoga gosta u dolnje aare, te mu pokaže svoje konje, i naposlidku otidu na studenac iz koga je Milana malog Čedomila izvadila. Oboica zavire najpre u studenac, čudeći se velikoj dubljini, pa onda se tu kod studenca bratski zagerle i zafale Bogu na njegovom blagom promislu.

Knjeginja Vidosava pokaže medjutim Milani svoje sobe i pokućstvo, svoje platno i ostalu radjevinu, i naposlidku odvede je u jednu odaju, u kojoj je u kovčezima naslagano bilo platno, rublje i odilo, što je Strašimir iz Branislavca doneo, kad je zamak taj oteo bjo. „Ja sam te stvari za Vas sačuvala — rekne Vidosava Milani, — i ovi će ih dana u Branislavac poslati. Kao što sam mogla razabrati mloge najlipše izmedju ovi stvari jesu radjevina vaše pokojne matere knjeginje Ikonije. Radjevina ta svidoči kako je ona bila vridna i kako se za Vas starala. Ja sam podpuno uvirena, da medju tim stvarma nema ni jednog otetog, ili ma koim drugim nepravednim načinom osvojenog parčeta; zato baš i počiva na njima Božiji blagoslov, i zato Bog nije dopustio da Vaše stvari te za navik propadnu!“

Milana za želi još jedanput pohoditi vrtarovo obita-liste. I knjeginja podje s njom. Idutji priko dvorišta sastanuse kod studenca sa Branislavom i Strašimirom, te se i ovi s njima sdruže. Kad vrtar opazi da gospoda k njemu idju, iztrči pridnuj gologlav primajutji za osobitu milost,

što ga knez i knjeginja sa svojim gostima posete svoje udostoiše. On poljubi u ruku Strašimira, Branislava i Vidosavu, pa htide i k Milaninoj ruci da pristupi i da ju poljubi, ali Milana mu to nedozvoli. Oprostite knjeginjice, oprostite mi, ako sam vas što uvridio, — rekne on. Bože moj, ja ni u snu pomisljio nisam da ste Vi kneza Branislava kći, premda se nisam dovoljno naučiti mogao, kad sam vidijo, koliku milost ukazujete vi sužnome knezu! Ali da ste odkud vidili kako se moja Pela ubezeknula, kad je čula da je njena služavka od tako velikog roda, sirota žena hoće sad da se živa izide, što je s vama ružno postupala, pa nesmi sad prid vas da izidje.

Dica vrtarova stajau uplašena u jednom uglu. Milana pristupi k njima, i počmese s njima umiljato razgovarati. Ružica mala ćerka vrtarova rekne joj: „Alaj si ti sad lipo obučena Milo, sve je na tebi čisto i novo, pa i samo lice tvoje bilje je i lipše nego što je prije bilo.“ A mali Nenad pridoda: „Meni je mlo što je Mila tako lipo obučena, samo bi želio da ona i odsad bude kod nas, jer tako dobru divojku nikada netjemo moći više dobiti.

Strašimir i svi ostali grohotom se smijau bezazlenosti ove dičice. Na to i Milana zapita, gdje im je Mati: Sad je baš tla da uspe čorbu polivku, pa je najedanput nestade, eno i zdlu činiju je na stolu ostavila!“ Na to joj udje u riš Nenad, pa rekne: „Da, čim je opazila da Vi ovamo idjeue, odma je berže bolje pobigla na vrata, pa se nigdi u kuinji sakrila. Milana izidje u kuinju, i malo čas uvede vrtaricu u sobu.

Sirota ova žena stajaše tu prid knezovima i knjeginjama tako zastiđjena i uplašena, da im nije smila u oči pogledati, Dugo je ona tu tako čutila, naposlidku progovori: „Volila bi da sam u crnu zemlju propala, nego što se to sa mnomo dogodilo. Sad tolika Gospoda znadu kako sam ja čan-derljiva i bisna, i kako sam orjatski sa knjeginjicom postupala, ali ja molim da mi oprostite, jer ja nisam znala, od kakvog je velikog roda moja Mila, i do kakve će još ona sritje dotji!“

(Slidi.)

#### KUĆA BUNJEVAČKA.

Kako su na Cvitnoj nedilji kada je Isus slavno ulizao u Jerosolim na putu i u crkvi proslavljali rođena spasitelja malani, tako su evi i krvljom svojom njegov porod počastili. Šibanje dakle znaemuje jauk razeviljenih materah, i nevinih malanih što dičica uzrokuju, da nam se pridei onaj strašan dogodjaj, muškići curice šibaju, ta tosu kćerke Eve, koja je djavla poslušala, i Adama na prikršenje zapovidi božje navela. To je nika slika nevine osvete muškog spola prama ženskog. Kako rekoh nevinna slika buduć da je i danas istina, što je i u dobu naši djedovah takva bila: da muški spol uvik po najviše trpi, jerbo se da zamamit, primamit i zaslipit po ženskom spolu. Neka nam dade Bog uvik virni ženah smirni i čedni divojakah, to će biti čudoredni muževah. i stidljivi momakah.

Tušta se zla kuva na svietu, al Isus ugasi vatra svojom milostju pak se ne skuva, da se to sve dokuva što se kuva, to bi se tako već srce ljudsko okužilo, da nebi bilo kadro ni malko radosti zemaljske uživati. Irud je snovo zlo i mislio je da je to tako mudro sastavljeno, da bi u tom moro Isus poginuti. Al je Bog oznanio Josipa, šta triba činiti, i takoje Isus sa svojom materom Mariom, i odharineteljem u Egiptat izbigao.

Dico roditelji bdiju vrhu vašeg blaženstva tvarna i duševna, roditelje dakle upravlja onaj Bog kojije Josipa upravljvo, i pokazo kako valja izbići progonstvu Irudovom, ako će te slušat vaše roditelje manje zla će vašu dušu i tilo na svietu snaći. Ako pak njihovoj volji se protivili, i vašu neizkušanu slidili budete, to će te mnogo cviliti, al će te malo utišenja naći.

Da! roditelji su prvi čuvari svoje dice na svietu, al poklem ta dica ne spadaju samo u onu obitelj — u ko ju su

po roditelji već i u onu: po kojoj su u svetu obitelj vičnjeg Boga po Isusu upisani. Zato drugovrstne čuvarice dao im je nebeski Otac u Angjeli i Odvjetnici nebeskih, e da angjeli čuvari malane neobrane, nema te pozorne matere i toga brižljivog Otea, koji bi mogli svoje malane od nesgode sačuvati. Nije zalud rečeno da angjeli malanih uvijek stoje prid licem božjim. Srićeni mi koji se u krugu pobožnih roditeljah odhranjivamo, pak kud god se okrenemo uvijek svitajuće riči, čujemo i uputajuće na dobro primere vidimo. Molimo se revno za one nesrićne malane, koji su pali u ruke nevirni, nečudoredni roditeljah, pak svaki mah se truje ono srdašće, koje je po Duhu Svetom u krštenju posvetjeno, i trni svitlost u pameti, koju je Isus po nauku svojim obsjao. Hvala vama dobri roditelji i u grobu koji ste nas tako ljubko naukom Evangjeoskim poučavali — laka vam bila zemljica, i odkrio vam mili Bog svoje svitlo lice, da se u njem od dana do dana na vieke vjeka nasladjivate. (Slidi.)

### TRI LINJŠTINE.

Bio jedan kralj, koji je imao tri sina. Naprid osičajući, da mu naskoro valja ovaj lipi svit ostaviti, dugo se promišljao, šta da čini, kojim sinu da ostavi krunu.

Naposludku padne mu ništo napamet, dozove sinove kod kreveta, pa ovako progovori :

— No dico, dugo sam se promišljao, šta da činim, kojem da ostavim krunu od vas troice, naposludku to sam našo za najbolje, počim kralj nije ni tako prinudjen raditi, krunu onom ostaviti, koji je od vas troice najlinji.

— Otac! progovori prvi, onda je moja kruna, jer ja sam tako linj, da kad spavam, i oči sam linj zatvoriti.

Sridnji pak ovako progovori :

— Moja je kruna, jer ja sam tako linj, da kad pored vatre sidim, volim da mi i peta izgori, nego da natrag povučem nogu.

Naposludku dodje red na najmladjeg, on rekne, da je linj i govoriti. Nego kad je vidio da mu nedadu mira, ovako progovori :

— Ja sam opet tako linj, da kad bi me obisili, pa da mi kogod da jedan oštar nož, većma bi volijo stoputa zadaviti se, nego ruku podigniti, da uže prisiehem.

Tvoja je kruna, progovori otac, jer ovake linjštine nije još majka rodila. U Subotici. Šandor Lukić.

**Književnost.** Društvo S. Jeronima u Zagrebu jeste za svoje članove za prošlu godinu poslalo slideće knjige.

„Danica Kalendar i Ljetopis za pristupnu godinu 1872.“ cénaje 30 n. 152 lista. Mnogi liepi stvarih opisuje, a najpoučnije su „Rezitba vinograda“ osobito pak članak „Knez i bilježnik“ koji na vidik stavlja obće poznate mane našeg obćinskog poglavarstva, i zavredi da ga svaki obćinski poglavar pročita i da se svjetuje.

„Toplina i Njeni Pojavi“ 117 l. cěna tvrdo vezane 30 n. zaderžaj ove knjige jeste : pojavi topline u obće — priobćivanje topline — toplina razteže sva tjelesa — grijanje zraka — prijanje kapljevina — mjerenje topline — izsievanje topline — razlika u brzini izsievanja — odbijanje toplih trakovah (zrakah) upijanje topline — kako tjelesa toplinu primaju — izhlapljivanje kapljevina, — vrenje kapljevina — pretvaranje slapova i para u kapljivo stanje — talenje čvstih tvari — izvori topline — vrdogore vatrenjače (vulkani) — potres — razdolje topline na zemlji — uzroci, s kojih je u jednakih zemljopisnih širinah nejednako podnebjje — vjetar u obće — vjetrovi na kopnu i na moru — pasatni vjetrovi — uzroci pasatni vjetrova — vrući vjetrovi mienjaju vrieme — vlaga u zraku — rosa — mraz — oblaci — dažd — snieg — tuča — munja iliti grom — tlakomjer (barometer). — Nauci od velike pomoći za učitelje naše, iz kojih mogu mnogo erpiti za predstavljjanje prirodni naukah.

„Učitelj Dobrašim“ 84 strana, cěna 20 n. — Zaderžaj ove knjižice mnogo je takodjer poučni za naše učitelje, jer

iz toga bi mogli mnogi naučiti kako imaju sa dććicom postupati, da ju i roditelje njeve k sebi primile, te tako uspěšno napredovati mogu jer kako veli; bolje prionuti pameću nego snagom — Svetovao djetice, da tko neumie (nerazumie) ništa, da nezna ni služiti, a tko nezna služiti, nezna ni zapoviedati.“ — Mnogi bi mogao naučiti, da sa otim i kad on detcu zaplaš odma pri prvim pristupku u učionu, neće moći mnogo koristiti, mogao bi naučiti. Kako je Učitelj Dobrašim prvo i prvo nastojao detcu kućioni i k sebi previeknuti, te tako postigao, da su dććica sama i dragovoljno polazila učionu itd. G. B.

### MALI SAMOVOLJA.

Majka veli Máti Sinku, Razmaženom svom jedinku : „Matko! hajd' idi u školu!“ Al Matka noge zabolu; Našantiva i jauče, Traži knjige a sve više : „Joj boli me noga! Joj boli me noga!“

Izza noći jutro svane Te na Missu zvonit stane; Majka Matku knjige daje, U školu ga lipo šalje; Al Matko nogu drlja I dreći se iz sveg grla : „Joj boli me noga! Joj boli me noga!“

Bolestna nam komšinica Vrlo, čujem, sirotica! Skuhala sam čorbe lipe : Odesi joj drugo dite! Matko s loncem kad se kreće, Sad ga digne, sad dol meće Jaučue : „za Boga Joj boli me noga!“

Drva dilja kod spajje Otac, a s njim jila nije; Evo ručak i napatik, Odesi mu dragi sinak! Al Matko kad koraci, Mrlnja, pa se doli baci : „Joj mámo za boga, Ta boli me noga!“

U nedilju posli poldne U mijani svirka počme; „Hajde Matko uzmi bocu, Pa donesi vina Oteu!“ Matko leti ko karika, Viče, — sve ga stoji cika : „Majko! tako m' Boga! Neboli me noga!“ Krunoslav.

### TRI DRUGA.

Nemoj drugu virovati, Dok ga prvo neupoznaš I dokle ga neizkušáš; Jer pri stolu gdi se časti, Drugovah češ više najti, Nego l' na tamničji vrati.

Jedan brat je tri druga imao; Dvojicu je strašno milovao, Pram trećem se hladno ponašao, Prem se taj snjim vazda poravnao.

Jednoć na sud pozovu tog brata, Bi velika prot Njemu osvada; Okol' sebe on se razgledao, Ter je vako drugovom rekao : — „Tko će biti tko će samnom pojti, Za svidočbu men u pomoć dojti? Nemilo me eto obtužiše, Srdžbu Kralja na me razdražiše.“ Prvi drug se odmah izpričava; Da nemože sbog silnih zabava, Na njegovu obranu sad biti: Drugu pomoć nek gleda dobiti. — Drugi drug ga odprati do vratih, Gdi će brat nam na sudu stajati — Od sudčeve srdžbe poplašie se, Ostavi nam brata i vrati se. — U kojeg se najmanje uzdao I pram' kom' se hladno ponašao, Treći drug je snjime unišao, Pak nedužnost braniti mu stao : Polazući zamašnu svidočbu Za valjanu, druga svog obrambu; Da je sudac osvadu digao I tuženog ne samo puštao, Nego ga je još i darivao.

Svi na zemlji, tri druga imamo, Jednog bolje neg' drugog štimamo; Nu, vidimo, da kako se onih Ponašaju pram nam u čas oni; Kad nas Gospod na času smrtnome, Stane zvati strašnom sudu svome?! Najbolji drug najpri nas ostavi, Nit nas novac može da izbavi, Nit on hoće da ikud s nam ide Priko praga, neg kod kuće sid'e. — A drugi drug : braća, priatelji, Odprate nas tužni, neveseli; Do sudčevi vrati : do grobnice.... Koriste l' nam kake god mrvice? To sam Bog zna jer ne idu s'nam, Neg' i kod njih ostali bi sami : — Al treći drug, drug zaboravljeni, Za života slabo obljubljeni — On ulazi baš do sudca s nami I kripistno prid sudcem nas brani; Milosrdje on nam izposluje. I sudčevu milost pridobije : Da nas jadne on ne kaštiguje, Nego da se vrhu nas smiluje I nastani u svojem kraljestvu : Slave vično nebeskom blaženstvu. Tom drugu je ime — dobra dila; To su Bogu svidočanstva mila! Krunoslav.